

Albert Riba,

Director esportiu de la Real Federación Española de Tenis.

L'ESTRUCTURA DEL TENNIS A ESPANYA

Resum

El segon article d'aquest monogràfic pretén enllaçar la història de l'esport del tennis amb la història i estructura més recent del tennis espanyol. Els motius dels resultats recentment assolits no poden ser atribuïts simplement a la casualitat. La tradició d'aquest esport al nostre país és un dels motius, però també ha de ser analitzada la infraestructura amb què comptem. Aquest és un dels objectius d'aquest article que explica l'organització del tennis espanyol, fent referència a la federació espanyola, les federacions territorials, els centres privats d'entrenament, la competició a Espanya, la formació de tècnics, etc. Tots aquests elements constitueixen aspectes que d'una manera o altra han contribuït al fet que el nostre esport hagi assolit els èxits esportius més importants de la seva història i una infraestructura que li permet afrontar el futur amb garanties.

Paraules clau: tradició, federació, organització, formació.

Introducció

Per parlar de tennis a Espanya és imprescindible parlar de la tradició. Des dels anys vint hem tingut campions de talla mundial. Esmentar-los tots seria llarg, però val la pena recordar Lili Álvarez, finalista a Wimbledon i al Roland Garros; Manuel Alonso,

finalista a Wimbledon i Open USA; Manolo Santana, campió a Wimbledon, Roland Garros i Open USA; Andrés Gimeno, campió a Roland Garros; Manuel Orantes, campió a l'OPEN USA i al Master; José Higuerras, classificat diversos anys entre els millors jugadors del món. I ja molt més propers Emilio Sánchez, Sergio Casal, Sergi Bruguera, Carlos Costa, Alberto Berasategui, Arantxa Sánchez i Conchita Martínez.

És important destacar, per tant, que en els darrers 30 anys sempre hi ha hagut algun tennista espanyol col·locat entre els millors jugadors del món. En el tennis femení, a excepció de Lili Álvarez, aquest fet comença molt més tard, amb l'aparició d'Arantxa i Conchita.

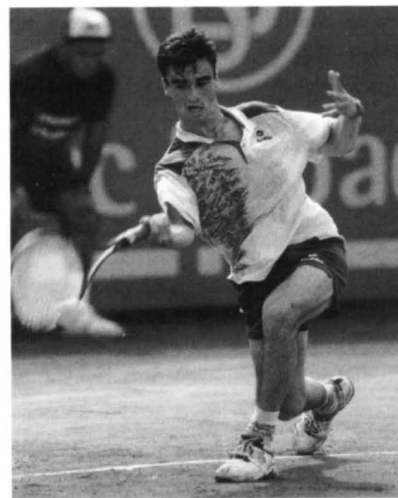
I aquesta tradició del tennis espanyol, juntament amb altres elements que més endavant comentarem, ha permès que als anys noranta el tennis nacional arribi a la seva majoria d'edat. El reconeixement per part de tots així ho confirma.

Un altre fet destacat i que ha influït en l'assentament del nostre tennis ha estat la celebració a Barcelona dels Jocs Olímpics el 1992. Per a la Federació Espanyola ha estat una cosa molt important tant a nivell organitzatiu com de consolidació de la seva estructura esportiva adreçada als jugadors d'elit. La competició en si és un torneig més entre els importants per als jugadors del circuit professional, però cal saber valorar tot allò de positiu que comporta un esdeveniment d'aquestes característiques (vegeu les taules 1, 2 i 3).

Organització del tennis nacional

El tennis a Espanya té la seva base en els clubs. Aquests són el motor que mou el nostre esport. En l'actualitat hi ha uns 1.000 clubs al nostre país, reconeguts oficialment per la Federación Española de Tenis. Tanmateix, n'hi ha alguns més que no tenen activitat esportiva oficial. La majoria dels nostres clubs són privats, però en els darrers anys han augmentat els clubs i les instal·lacions públiques en els quals es pot practicar el tennis. Això ha contribuït al fet que el tennis es popularitzi a Espanya.

Les federacions territorials, una per cada comunitat autònoma, són l'òrgan que dirigeix el tennis a cada regió. El seu paper és molt important tant en

Alberto Berasategui

	1990	1991	1992	1993	1994
Espanya	7	8	9	10	11
Alemanya	7	8	6	7	10
França	7	9	9	8	8
Suècia	12	9	8	11	9
EUA	23	17	18	17	19

Taula 1. Jugadors entre els 100 primers
(Homes)

	EUA	Espanya	Alemanya	Suècia	Austràlia
1993	27	10	9	6	2
1994	26	14	9	7	2

Taula 2. Tornejos guanyats
(Homes)

	10	100	200	300	400
Espanya	2	1	7	2	9
EUA	2	21	9	16	9
Alemanya	1	12	3	6	8
França	1	5	7	6	5
Argentina	1	3	4	3	2

Taula 3. Nombre de jugadores top

l'àmbit de la promoció del tennis com en el de la competició i dels programes de desenvolupament.

La Federación Nacional (Real Federación Española de Tenis) depèn del Consejo Superior de Deportes i és la màxima responsable del tennis al nostre país. Els seus programes de tennis professional, tennis juvenil, docència, etc. són una part important del desenvolupament d'aquest esport a Espanya. En els organigrames es poden apreciar les diferents àrees en què es divideix l'activitat de la federació nacional i dins d'elles els diferents departaments o activitats (vegeu figures 1, 2 i 3).

La llicència federativa, autonòmica i nacional permet al practicant del tennis participar en les competicions oficials a nivell de club, territorial o nacional. En l'actualitat es calcula que el 10% dels practicants al nostre país tenen llicència federativa.

Organització tècnica de la RFET: centres territorials i centre nacional

La majoria de clubs de tennis a Espanya tenen escola de tennis. En elles els nens i les nenes comencen a jugar

al nostre esport. Aquells que destaquen en els seus clubs i que requereixen un entrenament més intens i una major competitivitat poden ser recolzats per les federacions territorials. Tal com ja hem observat en els gràfics de llicències, hi ha una certa desproporció entre territorials, i això es fa palès també a l'hora dels possibles ajuts als jugadors. A més, hi ha territorials que cobreixen una extensa regió, com és el cas de Castella i Lleó o Castella-La Manxa, i altres que com Múrcia o Cantàbria són uniprovincials.

Per intentar pal·liar aquesta problemàtica, la RFET va posar en marxa fa alguns anys una estructura de centres territorials d'entrenament amb recolzament tècnic i econòmic per aconseguir que cada territorial tingui la seva escola de perfeccionament.

Fins al moment es troben en funcionament tretze centres, i per als propers anys està prevista la posada en marxa d'alguns més.

Cada centre té certes característiques pròpies, però tots ells persegueixen la mateixa finalitat: oferir un entrenament controlat i eficaç als nens que destaquen en la pràctica del tennis. Les edats dels nens que assisteixen a aquests centres oscil·la entre 11 i 16 anys aproximadament. El nombre d'alumnes varia segons les territorials, depenent dels mitjans i les instal·lacions utilitzats.

L'existència d'aquests centres, juntament amb la participació dels seus jugadors en torneig, permet al departament tècnic de la RFET conèixer en tot moment l'evolució dels millors juvenils espanyols, i poder decidir amb més bon criteri quins són els jugadors que poden entrar a formar part del centre nacional.

El centre nacional de la RFET es troba a l'actualitat al Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat del Vallès (Barcelona). En aquest Centre els alumnes

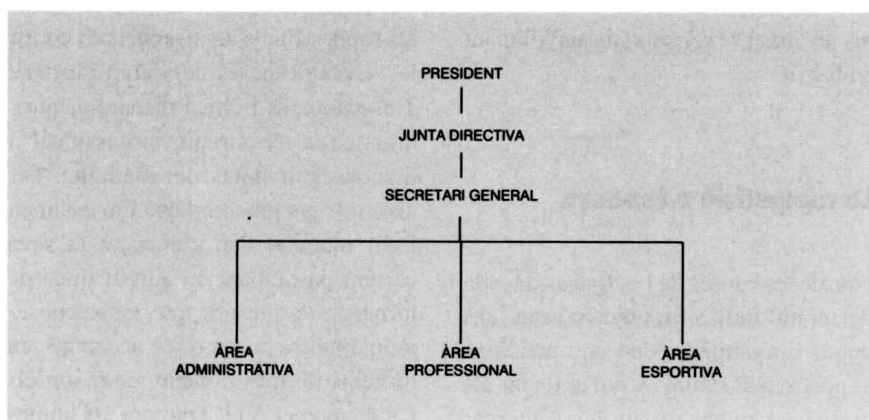

Figura 1

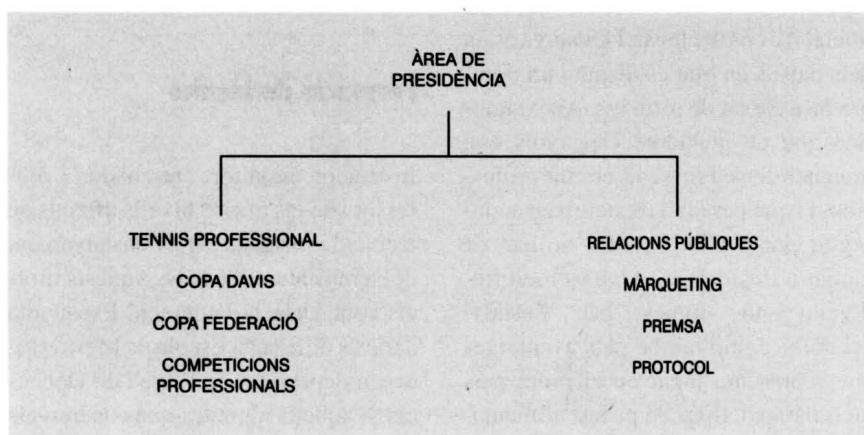

Figura 2

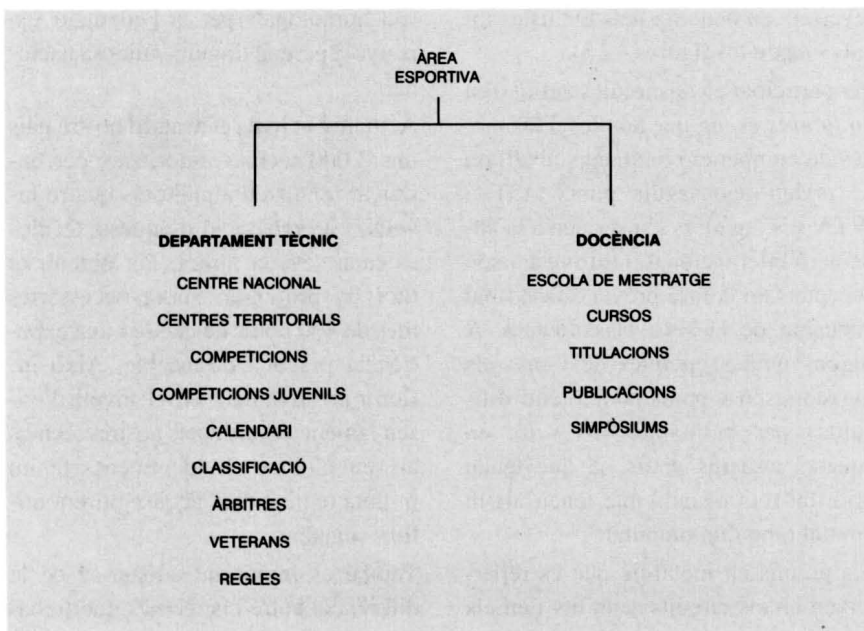

Figura 3

seleccionats tenen totes les facilitats necessàries per preparar-se per a la competició. Residència, institut per cursar BUP i COU, centre mèdic, sales de recuperació, pistes de tennis, gimnasos i pistes d'atletisme són algunes de les possibilitats del Centre. Tot això en un ambient d'esportistes dirigit per experts en aquest camp.

La jornada normal d'un tennista becat al Centre és intensa, i està programada de manera que pugui combinar entrenament (tècnic i físic) i estudis.

L'horari d'un dia qualsevol és el següent:

8.00 a 8.30: esmorzar.
 8.30 a 10.45: col·legi.
 11.00 a 14.00: entrenament.
 14.30 a 15.00: dinar.
 15.15 a 17.45: col·legi.
 18.00 a 19.30: entrenament.
 19.30 a 20.30: descans.
 20.30 a 21.00: sopar.

Els jugadors becats al Centre tenen entre 14 i 19 anys i són seleccionats segons el criteri del Comitè Tècnic de la RFET. Per efectuar aquesta selecció s'observa els jugadors tantes vegades com es consideri necessari en competició o en estades puntuals que es realitzen a aquest efecte.

L'acord entre jugadors (o parels, en cas de menors d'edat) sol ser per a dues temporades, i un cop transcorregut aquest període es decideix la continuïtat o no en el centre depenent de la progressió assolida i de l'edat del jugador.

Cal destacar que pel centre nacional han desfilat des de fa molts anys la majoria de jugadors juvenils destacats del nostre país. El grup Bimbo, nascut gràcies al programa d'entrenaments amb vistes a l'Olimpíada de Barcelona i format per sis jugadors cadets, va rebre tot el recolzament tècnic i logístic necessari (malgrat que no comptava encara amb les instal·lacions del CAR) per dur a terme una bona programació

d'entrenament i competició. L'èxit va ser notable, i del grup van destacar Alberto Berasategui, Alex Corretja i Albert Costa, entre d'altres.

En l'actualitat al centre nacional hi ha 9 tennistes becats dirigits per un equip tècnic encapçalat per en Juan Avedano. Aquests jugadors compleixen un programa estricte de preparació pensat perquè algun dia puguin introduir-se al circuit professional, de la mateixa manera que ho han fet fa molt poc, jugadors com Carlos Moya, Jacobo Díaz i Galo Blanco, que van entrenar en aquest centre.

Centres privats

Fa uns quants anys, atesa la gran quantitat de jugadors joves que intentaven dedicar-se professionalment al tennis, van aparèixer a Espanya els primers centres privats. Aquests centres atenen un conjunt de jugadors que, per diversos motius, no es troben inclosos en els centres territorials o nacional.

Aquesta mena de centres estan molt desenvolupats als Estats Units on, a causa del gran nombre de practicants, les estructures federatives no poden atendre tots els jugadors. A més, com en la majoria de temes en aquell país, l'empresa privada ofereix un gran ventall de possibilitats.

Els primers centres privats a Espanya van tenir molt d'èxit i van atendre un gran nombre de jugadors. A mesura que han passat els anys, l'excés de centres creats i la crisi econòmica general del país van provocar que alguns centres haguessin de disminuir molt la seva activitat i es dediquessin a grups molt reduïts de jugadors.

Tanmateix, altres centres continuen atenent un gran nombre de jugadors, i tots ells contribueixen al fet que el ten-

nis nacional se segueixi desenvolupant amb èxit.

La competició a Espanya

Una de les causes de l'actual arrancada del tennis d'elit a Espanya ha estat sens dubte l'organització de competicions al nostre país. Com es pot apreciar als gràfics, el nombre de torneigs internacionals puntuables per al rànquing ATP i WTA (classificacions mundials oficials) és molt elevat, i Espanya és un dels països en què es disputa un nombre més elevat de torneigs. Això significa que els jugadors espanyols que pretenen introduir-se al circuit professional i que per això requereixen aconseguir punts ATP o WTA no han de viatjar a l'estranger. Això és molt important no només per l'estalvi econòmic, sinó també pels avantatges que representa jugar en el propi país (aclimatació, tipus de pistes, alimentació, etc.). A més, la majoria dels *wild cards* (invitacions) se solen concedir a joves jugadors espanyols, la qual cosa reverteix en benefici dels tennistes locals (vegeu les figures 4 i 5).

Per participar en un circuit satèl·lit o en un *futures event*, que són les dues menes de competició de menys nivell on es poden aconseguir punts ATP i WTA, els jugadors s'inscriuen a la Federació Internacional o Europea, i són acceptats en la fase prèvia o fase final depenent de la seva classificació. A segons quines èpoques de l'any, els jugadors sense punts poden tenir dificultats per participar fins i tot en aquests torneigs petits, ja que tenen prioritats tots aquells que tenen algun punt al rànquing mundial.

Els premis en metàl·lic que es reparen en els circuits satèl·lits i en els *futures events* no són gaire elevats, i únicament els jugadors que arriben a

les rondes finals aconseguixen cobrir les seves despeses de viatge i estada. Tanmateix, és l'única manera d'introduir-se en el circuit professional i d'aconseguir punts del rànquing. Per això tots els jugadors que ara estan en l'elit mundial han començat la seva carrera participant en aquest tipus de torneigs. A mesura que van aconseguint punts, podran ser acceptats en torneigs de més dotació, com són els Challengers i ATP Tour per als homes i WTA per a les dones.

Formació de tècnics

Instructor, monitor, entrenador i professor són els quatre nivells oficials de tècnics autoritzats per a l'ensenyament del tennis al nostre país. Aquests títols els concedeix la Federació Espanyola a través de la seva Escola de Mestratge, òrgan dependent de l'Àrea de Docència, a aquells alumnes que superen els cursos impartits per l'escola. Algunes territorials, com ara la Federació Catalana, organitzen els seus cursos, que són homologats per la Federació Espanyola perquè tinguin validesa nacional.

Actualment hi ha censats al nostre país uns 3.000 tècnics autoritzats per ensenyar tennis en algun dels quatre nivells. La preparació d'aquests tècnics és cada vegada millor. Per obtenir el títol de professor, seran necessàries més de 400 hores de classe i una experiència pràctica destacable. Això influirà positivament en el nivell d'ensenyament impartit pels nostres tècnics als seus alumnes. Evidentment si tenim millors entrenadors aconseguirem millors jugadors.

També és important adonar-se de la diferència entre els tècnics que treballen amb nens als clubs i en les escoles federatives o de centres privats i

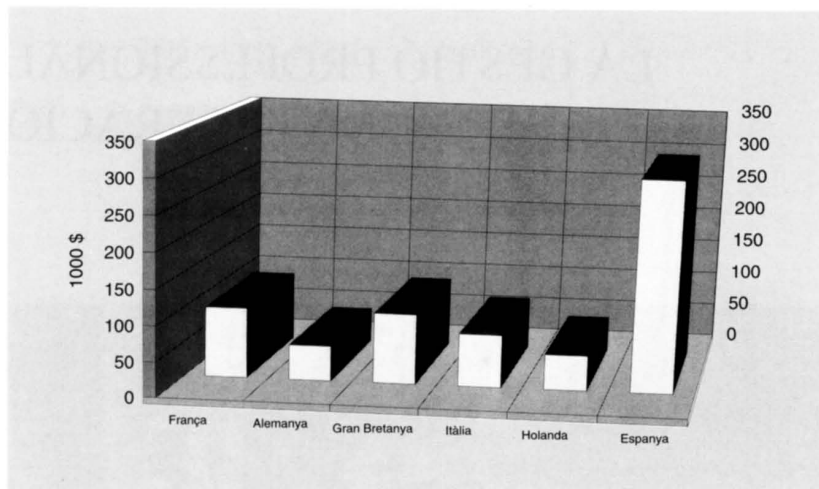

Figura 4. Tornejos ITF (masculí)

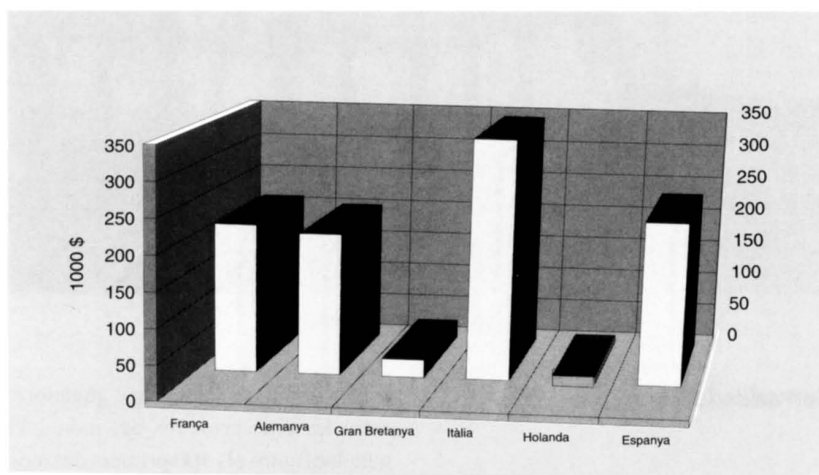

Figura 5. Tornejos ITF futures (femení)

aquells que treballen en el circuit professional. La tasca de tots dos és molt important, però aquells que viatgen tot l'any acompanyant els seus jugadors en els torneigs professionals tenen la responsabilitat final de conduir-los fins a l'elit. I en els darrers anys Espanya ha aconseguit un ampli grup de *coaches* amb una gran experiència en el circuit, primer com a jugadors i ara com a entrenadors, que han fet una gran tasca i que han aconseguit molt bons resultats amb els seus jugadors.

Conclusions

Després de tot el que hem exposat, potser sigui més senzill comprendre com està estructurat el tennis al nostre país. Els bons resultats tant a nivell individual com per equips dels nostres jugadors en els darrers anys probablement tinguin quelcom a veure amb tota aquesta estructura. Sens dubte es tracta d'un conjunt d'esforços, necessaris tots ells per anar superant els diferents graons que porten a l'èxit esportiu.

Bibliografia

- BREWER, L. (1990). El sistema de entrenamiento en las Escuelas Regionales de los Estados Unidos I. Dins: *V Simposium Internacional de Profesionales de la Enseñanza del Tennis*. Vigo.
- BREWER, L. (1990). El sistema de entrenamiento en las Escuelas Regionales de los Estados Unidos II. Dins: *V Simposium Internacional de Profesionales de la Enseñanza del Tennis*. Vigo.
- COMITÉ OLÍMPICO ESPAÑOL (1993). *Tennis I*. Madrid: Comité Olímpico Español.
- COMITÉ OLÍMPICO ESPAÑOL (1993). *Tennis II*. Madrid: Comité Olímpico Español.
- FEDERACIÓN ALEMANA DE TENIS (1979). *El Tennis. Escuela de Campeones*. Barcelona: Editorial Hispano Europea. Colección Herakles.
- GARCÍA FERRANDO, M. (1986). *Hábitos deportivos de los españoles (Sociología del comportamiento deportivo)*. Instituto de las Ciencias de la Educación Física y el Deporte. Ministerio de Cultura. Consejo Superior de Deportes. pp. 50-65.